

Συγκρατημένοι τρόποι έκφρασης

> «Νεκρή φύση» της Έμιλι Μαν από τη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

Μετάφραση: Νίκος Σαββάτης. **Σκηνοθεσία/Σκηνικά-Κοστούμια:** Κοραής Δαμάτης. **Οπτικά:** Άννα Φωτιάδου. **Σχεδιασμός φωτισμών:** Γιώργος Κουκουμάς. **Παίζουν:** Ανδρέας Τσέλεπος, Ερμίνα Κυριαζή, Χριστίνα Χριστόφια.

Το έργο της Έμιλι Μαν πραγματεύεται τις τραυματικές εμπειρίες ενός αμερικανού στρατιώτη που έχει ζήσει την κόλαση του πολέμου στο Βιετνάμ. Τα κύρια διακριτικά του έργου «Νεκρή φύση» είναι το είδος του θεατρικού ντοκιμαντέρ, η μορφή των τριών μονολόγων που απευθύνονται προς το κοινό και η φεμινιστική οπτική γωνιά στην παραδοσιακά ανδρική θεματολογία.

Τηρώντας πιστά τους κανόνες του είδους, η συγγραφέας βασίζει τον λόγο του κεντρικού ήρωα του έργου στις εξομολογήσεις ενός πραγματικού βετεράνου του Βιετνάμ. Η συγγραφέας γραπώνεται από την πραγματικότητα, από την κυριολεκτική καταγραφή των αναμνήσεων που έμειναν ζωντανές, ενώ ο φορέας τους νεκρώθηκε εσωτερικά. Η Μαν συνεπαρμένη από τη δυνατότητα να αναπαραστήσει στη σκηνή ένα ανθρώπινο ντοκουμέντο που περιλαμβάνει την ωμή αφήγηση των φρικτών γεγονότων και την καταδικασμένη σε αποτυχία απόπειρα λύτρωσης του μάρτυρα, του δράστη και του θύματος, αυτών των γεγονότων, του Μαρκ, δεν ψάχνει άλλους δρόμους προς την αλήθεια στην τέχνη.

Θεωρεί ότι η όποια επινόηση (fiction) ωχριά μπροστά στη θεατρική αναπαράσταση της πραγματικότητας και ότι το ζητούμενο αποτέλεσμα, η συνειδησιακή και η συναισθηματική ανταπόκριση του κοινού, θα είναι επιφανής με τη χρήση της επιλεγμένης non fiction μεθόδου.

Πιστεύω πως καθοριστικός παράγοντας υπήρξε η κοντινή χρονική απόσταση μεταξύ της στιγμής που γράφτηκε το έργο (1980) και της αναπαραγόμενης μέσα σ' αυτό πραγματικότητας: Πιστεύω επίσης πως οι τρεις δεκαετίες που μεσολάβησαν δεν μας απομάκρυναν από τη θεματογραφία και τον προβληματισμό της «Νεκρής φύσης», αλλά από τη μέθοδο της Μαν, από τη στυλιστική του είδους. Τα ντοκιμαντέρ έχουν άρρηκτη σχέση με τη συγκεκριμένη χωροχρονική πραγματικότητα

Η κυρίαρχη φιγούρα στη σκηνή ήταν ο Μαρκ του πρωτοεμφανιζόμενου στον ΘΟΚ Ανδρέα Τσέλεπου, μια δημιουργία που υποσχόταν ενδιαφέρουσα μελλοντική πορεία.

και συνεπώς έχουν ημερομηνία λήξης, η Τέχνη της Επινόησης δεν έχει. Από το 1980 η ανθρωπότητα συσσωρεύει καινούργιες εμπειρίες και στο επίπεδο των πραγματικών βιωμάτων, και στο επίπεδο των υπαρξιακών και αισθητικών ερμηνειών και αντανάκλασεων αυτών των βιωμάτων στον λόγο, στον κινηματο-

γράφο, στην εικαστική τέχνη, στο θέατρο. Η ανθρώπινη τραγωδία του Μαρκ παίζεται και παίζεται τόσες φορές, χιλιάδες μάρτυρες, δράστες και θύματα σ' ένα πρόσωπο έχουν επιτρέψει από τη Βοσνία, το Αφγανιστάν, το Ιράκ και θα επιστρέφουν από άλλους πολέμους, νεκρωμένοι απ' όσα έζησαν, νεκρώνοντας όσους και όσα αγγίζουν, αλλά η τέχνη βρίσκει άλλους δρόμους προς το ίδιο πάντα ζητούμενο, τη συνειδησιακή και τη συναισθηματική ανταπόκριση του κοινού.

Οι τρεις μονόλογοι, του Μαρκ, της γυναίκας του Τσέριλ και της ερωμένης του Ναντίν έχουν παράλληλοι κατεύθυνση, εκπέμπονται μόνο προς το κοινό, έτσι ώστε σ' όλη τη διάρκεια της παράστασης τα τρία πρόσωπα να μη διασταυρώνουν τον λόγο ή το βλέμμα. Ο σκηνοθέτης Κοραής Δαμάτης ασχολήθηκε επανειλημμένα με τη θεατρική μορφή του μονολόγου. Όμως η ίδια η φύση του έργου της Έμιλι Μαν είναι «νεκρή», οι ήρωες δεν παρουσιάζουν μια εξελικτική πορεία στους μονολόγους τους, αλλά το νεκρωμένο αποτέλεσμα της πορείας που προηγήθηκε. Στο υποκριτικό επίπεδο αυτό σημαίνει μονοτονία. Ορθώς ο σκηνοθέτης και

οι ηθοποιοί του δε μεταφράσουν την ένταση σε ξεσπάσματα, ορθώς βρήκαν συγκρατημένους και αξιοπρεπείς τρόπους έκφρασης για τη δραματικότητα που εκπορευόταν από το υλικό, αλλά από κάποιο σημείο αισθάνθηκα ότι παρακολουθώντας τις φωτογραφίες και ακούγοντας τον λόγο, δεν κοιτάω πια τους ηθοποιούς. Η σκηνική εικόνα είχε αποκτήσει υπερβολική οπτική στασιμότητα...

Η κυρίαρχη φιγούρα στη σκηνή ήταν ο Μαρκ του πρωτοεμφανιζόμενου στον ΘΟΚ Ανδρέα Τσέλεπου, μια δημιουργία που υποσχόταν ενδιαφέρουσα μελλοντική πορεία. Ο ρόλος της Τσέριλ (Ερμίνας Κυριαζή) είναι παράγωγο του ρόλου του Μαρκ, είναι εκεί για να δείξει πως η βία που κόλλησε στα χέρια, στην ψυχή και στο μυαλό του πρέπει βρει αντικείμενο. Η σκληρότητα διεισδύει στον τόπο ειρήνης από τον τόπο πολέμου ως μίasma. Πιο αόριστος είναι ο λόγος ύπαρξης του ρόλου της Ναντίν (Χριστίνα Χριστόφια), ο οποίος σχηματίζει το τρίγωνο, αλλά έχει αδιευκρίνιστες λειτουργίες. Στον λόγο της υπάρχουν θεματικές αποκλίσεις από το κύριο θέμα, οι οποίες μέχρι το τέλος δεν φτάνουν στη σύγκλιση.